

A SZŐLŐBEN

(Ezelőtt: „Egy év a szőlőben“)

Havi folyóirat szőlősgazdák számára.

Megjelenik: minden hó 28-án.

Előfizetési díj: Egész évre 2 frt.

Szerkesztő és kiadótulajdonos:

CSOMOR KÁLMÁN.

Kellemes hir.

Régen hangoztattuk azt, hogy az új szőlőkultúra csakis úgy ölthet nagy mérvet, ha a gazdaközönség e célból *kedvező kölcsönt nyer*

Elmondottuk, hogy manapság odáig jutottunk, hogy az eddigi tartózkodás a merevség az eddig elért fényes eredményeken megtört. Hogy az egyes vidékeken elért fényes sikerek a nagy közönség bizalmát megnyerték.

Annak is adtunk kifejezést, hogy az ojtások készítése iránt többé nemcsak hajlam, jóakarát nyilvánul, de alig van már filloxerás szőlővidék, ahol uttörő ne találkoznék, és szakértő nem volna. S így az egyedüli hiány, a legfőbb a legnagyobb: *a pénz, azután: a pénz és ismét: a pénz.*

Tudvalevő dolog, hogy a pénzintézetek a szőlőföldre nem a legszivesebben adtak, legalább eddig kölcsönt, s így minden attól függött: vajjon a kormány tesz-e lépéseket arra, *hogy a szőlőtelepítő kényelmes kölcsönt nyerjen!* . . .

A minden oldalú felszólalásnak úgy látszik meg lesz a sikere; erre vall azon kellemes hir, mely azt tudatja velünk, hogy a Földmivvelésügyi miniszteriumban egy oly tervvel foglalkoznak, vagy talán már készen is vannak, melynek folytán az alakulóban levő pénzintézet, az ugynevezett *Agrár-bank* nyitna hitelt a szőlők felujtására, mely mint hirlik *15 évre terjedne, s a visszafizetés csak az ötödik évben válnék esedékessé.*

A visszafizetés tehát 10 év alatt egyenlő részletben történék, a behajtás közadók módjára, mint a dézsmaváltság eszközöltetnék.

Igy gondoltuk ezt mi is helyesen, s így mondtuk el kis lapunkban.

Tegyük fel, hogy a 100 frt 10 éves részletekben tehát tíz forintjával fizettetik vissza és pedig mondjuk 6% kamataival; — még az esetben, ha az első öt évben nem is történnék tőke és kamatfizetés: *még sem haladná meg a 14—15 frtot száz forint után*

S tekintve azt, hogy csak az ötödik évben kezdődnék a visszafizetés, tehát akkor, midőn már a szőlő jövedelmet ad: oly áldás lenne ránk szőlészekre, melynek birtokában *készséggel hajolnánk meg a kormány atyai jósága előtt.*

Csakhogy az volna a kívánatos, hogy ez ne pusztán szó és jóakarát maradjon; s ha valósul, mielőbb történjék, ne pedig akkor: *midőn legtöbbén pénzhiányában elvérzünk, és míg az idő el nem mulik felettünk.*

Azért tehát míg egy részről üdvözljük a magas kormányt és az intézőket e kezdeményezésükért, más részről kérve-kérjük, hogy ezen kérdés megvalósulását siettessék, mert: *aki rögtön ad, kétszer ad.*

Az őszi teendők.

A természet mindig kiegyenliti magát. Későn tavaszodott, későre kitart az őszi időjárás. Más éveken már október hó végén vagy november hó elején egész hideg köszöntött be; a szőlőlevelek szárait lefagyasztván a levelek lehullottak, s így korán lehetett a *resszők metszését tisztítását és így az ültetést megkezdeni.*

De azután a rövid ősz sok munkát hagyott a tavaszra. Most úgy látszik, akinek szándéka és pénze van ősszel, *sok dolgot elvégezhet.*

Ezen jó reményben vegyük sorba, mit végezhet el a szőlős gazda ősszel?

Először is bevárja a szőlőlevelek hullását. Mely két okból, vagy az érés után történt sárgulás, illetőleg elhalásból, vagy a levél szárainak lefagyása után történik.

Tegyük fel a kérdést: melyik kedvezőbb a gazdára, az-e, ha a szőlőlevelek lassan megsárgulnak, elhalnak és lehullanak? avagy az-e, ha azokat egészen zölden éri a hideg, és a levél szárainak lefagyása után hullanak le.

Ezen körülményre kevés gazda fordít figyelmet, pedig ebből némi következtetést is lehet levonni.

Mindig minden dolognál a természetes állapot szokott legjobb lenni.

azért tehát a szőlőtőnél előnyösebb, ha a nedvkeringés elhalása is lassabban következik be, mely azzal éretik el, ha a levelek lassan megsárgulnak, mint ilyenek a levegő fölvetelére képtelenek lesznek, ez azután a *tő működésének lassudas megcsendesülését vonja maga után.*

Ily körülmények között különösen az első hajtások teljesen beérnek, érett vesszővé lesznek; rajtuk a rügyek minden kívánalmainak elég tétetik, — megérnek. Azért is azután az ilyen őszt után, a tavasz legtöbbször dus szőlőfürtökkel telített hajtásokat hoz, s rendszeren ha *elemicsapás nem éri: dús termésű év következik.*

A hosszú őszt erre enged következtetni.

Tegyük fel azta kérdést szükséges-e, kell-e ősszel metszeni a szőlőtőket?

Ezen kérdés felett sok czikk iratott. Egyik kardot köt *az őszi metszés mellett, a másik el itéli és károsnak mondja.* S azért csakis a tavaszi metszést javasolja ajánlja. Az őszi metszés barátai azt állítják, hogy így megkímélik a tő nedvét; mert a tavaszi metszés alkalmával a tőke felette sok nedvet veszít, s az őszi metszésnél a metszlapok behegednek és így tavaszon nem lesz alkalma a nedvnek elfolyni.

Abban teljesen igazuk van, hogy az ősszel eszközlött metszlapokon a nedv nem folyik el. De az is igaz, hogy nem láttunk tőkét, *mely a miatt vészett volna el, hogy tavaszon nedvet vészett!* . . .

Századokon át tavasszal metszették a szőlőtőket, és azok századokon át éltek. Tehát a végett ugyan nem érdemes ősszel metszeni.

Az őszi metszésnek az a hátránya van, hogy ha rendszeren eszközlöttek, *akkor a nagy hidegekben a szőlőtő bélesatornája mint nedves test megfagy; s ezen fagy behatolhat egész a válaszfalig a büttyökig, ahol azután a rügynek is könnyen árthat.*

Az őszi metszés barátai ez ellen úgy gondolják a védekezést, hogy a rendszeren magasabban metszenek, amivel azután önmaguk ellen vétenek, mert tavaszon újra metszvéen, a nedvfolyás ismét csak beáll.

A természet és a régi tapasztalat azt tanítja, hogy a metszés *tavaszon eszközlendő.* Csakis azon esetben eszközlendő a metszés ősszel: ha a vesszőkre szükségünk van és féltjük a téli fagytól. Ez esetben ősszel is lehet minden nagyobb aggodalom nélkül metszeni.

En nem találok valami nagy előnyt az őszi metszés mellett, és nem találok oly hátrányt, mely miatt eszközlölni nem lehetne. Metszen tehát mindenki úgy, ahogy körülményei megkívánják.

Az őszi munka közé tartozik részben az ültetés is. Vessük fel itt is azon kérdést: helyes-e a szőlők őszi ültetése.

Gyökeres vesszőket ősszel ültetni igen tanácsos, mert a földet az őszi eső a gyökerek közé mosván: a föld télen át a gyökerekre helyezkedik, s tavasszal egészen elhelyezkedve korán kezdi fejlődését.

A sima vesszők közül csakis azokat tanácsos ősszel ültetni, melyeknek héjai vastagok. Ilyenek a jaquez, herbemont, cuningham és a szolónis s. a. t.

Ezen vesszőknek héja télen át lepállik, s midőn a természet életre kel: *a gombásodás, mely a gyökérképzésnek alapja, csakhamar beáll és így a siker biztosabb.*

A sima ripáriákat s a nemes sima vesszőket sokkal előnyösebben lehet tavaszon ültetni. Ezeknek vékony héjai vannak, melyeknél a *gombásodás előbb beáll*.

Általánosan áll az, hogy a holt vessző télen át tétlenül áll a földben, s a földnek emésztő hatása, különösen nedves, enyhe télben károsan hat rá.

Azért száraz tél után az őszi ültetés jobb mint nedves tél után.

A gyökeres vesszőket gödrökbe kell rakni és pedig úgy, hogy a gyökerek körül ne a kiásott őszi darabos röges föld legyen, hanem a földszinéről szedendő porhanyós föld.

A darabos röges föld között a levegő megszorul, ott megromlik és a gyökereken penész képződik, mely a tőkét tönkre teszi.

A gyökereket csak annyiban kell visszavágni, amennyiben azok megvannak sérülve.

Arra kell különösen vigyázni az ültetésnél, hogy a gyökerek ne fölfelé álljanak, de lehetőleg úgy mint állottak.

Őzön fordított földbe ültetni nem szabad. Az valósággal esztelenség.

A föld előkészítése alatt azt kell értenünk, hogy az őszi ültetéshez a föld megelőző télen át fordított meg, s hogy a gödrök ültetés előtt pár héttel kiásva lettek.

Az ültetett vesszők hajtásait levágni nem szabad. Azok tavasszal metszendők meg. A tőkék azonban kis hantocskákkal befedendők.

A sima jaquez, herbemont, cuningham esetleg szolonis úgy ültetendő el, hogy előbb a vesszők héjai, az alsó 2—3 bütyök között lekarmolandók.

De nem szabad az egész héjat leszedni, csak hézagosan megszaggatni. Az ilyen szaggatás széleinél fog a héjból a bütyökből és végre az alsó metszlapból a gyökérzet kihajtani.

Ültetés alkalmával a vessző felső vége a bütyökön vágandó el, s azután kis hantocskákkal betakarandó.

Fedés előtt el kell rakni a teljesen beérett zöld és magas fás ojtásokat. Az éretlen zöldojtványok elrakása kidobott pénz, legfőlebb a fedés alkalmával lehuzandó azzal a feltevéssel: úgy sem lesz belőle nagy siker.

Ha pedig az idő nem egnedné a zöld és magasfás ojtások elrakását, egész bátran hagyható tavaszra, csak hogy a zöldojtás fedés alkalmával letakarandó.

Most idejében kívánom igazolni az előnyét a magasfás ojtásnak, a zöldojtások felett.

A fás ojtásnál nem jó elé az a kérdés: beérett-e avagy nem, mint a zöldojtásnál! . . . S ha feles ojtvánnyal rendelkezünk, az mint gyökeres ojtvány bátran elvihető és máshol ültethető, míg a feles zöldojtvány sima, és elvitele után kevesebb sikert ígér.

A szőlőtőkék megvizsgálandók, s ha esetleg rossz metzések által elágasodtak volna, most megtisztítandók.

Valamint most lehet az ojtványok nemes gyökereit is eltávolítani. Ha a körülmények úgy hozzák magukkal, hogy ősszel metszünk,

ajánljuk, hogy a termésre szánt vesszót hagyjuk meg a tőkén, a bekövetkező rügy elpállás esetére biztosítékul.

Ha a szőlő fiatal s a trágyázást a tőke nyaka körül nyitott tányérba akarjuk eszközölni, ugy fedés előtt ez is eszközözlendő.

Be kell verni a kidőlt karókat, s ha ezek mind készen vannak s a szőlő levele lehult, megiehet kezdeni a fedést. Ha azonban enyhe idő van mint a jelen őszön, amikor a levelek nem hullnak s félni lehet, egy hirtelen fagytól, hogy esetleg el ne fagyjon : a fedést megiehet kezdeni.

Fedni mérsékelt mélyen kell ; mert a csekély fedéssel a föld nem fordul meg, s a fagy a kevésbé takart tőke fejet elfagyasztja, a mély fedés pedig esetleg száraz télben a gyökerek megfagyását idézi elő.

A leszedett európai vagy amerikai vesszők, valamint az ojtványok téleni kezelésére annyi recept forog közkézen, hogy aki mind elolvassa, azon veszi magát észre, hogy nem tud semmit.

Egyik fehéret a másik feketét, mondhatni ellentétet ajánl ; pedig az egész oly egyszerű, csak egy kicsit kell felette elmélni.

A vesszők két félek, simák vagy gyökeresek.

A sima vesszőnek arra van szüksége, hogy ki ne száradjon, azt pedig eléri, ha az nedves homok vagy földbe helyeztetik.

Azért tehát a sima vesszőket leghelyesebb pinczékbe, vagy e czélra ásott verembe ugy helyezni el, amint már többször leirtuk. Ugy rakni fektetve a fal mellé, hogy a vessző alsó vége és a fal között üreg legyen, s az nedves homokkal állandóan kitöltessék. A vessző pedig egymásra ugy rakassék, mint a zöldséget szokták ! . . . Sorba, és minden sor közé föld jőjjön. Hogy így hátul, alul, oldalt és felül földdel érintkezzék ; azután nincs egyéb tenni való, mint ezt esetről esetre megöntözni.

A gyökeres vesszők is hasonlóképen rakandók el, csak hogy itt még nagyobb gond fordítandó, hogy a gyökerek földdel vétessenek körül, különben az oda szorált levegő megromlik és a gyökér penészt kap, mely tönkre teszi.

Ott, ahol pincze nincs, vermet pedig a téli talajviz miatt ásni nem lehet, ott egy árok ásandó, s abba a vesszők egymás mellé rakandók földdel jól körülveendők és megöntözendők.

Ennyi az egész tudomány.

Kévékben csomókban a vesszőket eltenni nem tanácsos, mert a vesszőkkel a nedves föld nem érintkezhévén, kiszáradnak. Ez pedig a megromlást idézi maga után.

Ha azután az őszi munkát elvégeztük, s az új bor a pinczében megtisztult és Márton napja elmúlt, akkor azután liba pecsenye mellett egészséges embernek az új bort élvezettel lehet fogyasztani.

A hibás ojtványokról.

A kézben eszközölt s oskolába elrakott ojtványok kisedése alkalomával igen gyakran és nem csekély számban előfordul az, hogy az ojtványok *nincsennek tökéletesen összeforrua*. — hogy azokon alul vagy felül

avagy oldalt semmi jelei nem láthatók a forradásnak, — hogy azok a metszlap szélén vagy legtöbbször csak is egy kisebb részen vannak összeforrva.

Ha az ilyen rosszul forradott ojtványokat kiszedjük: *nem érünk velük célra*; mert ha eladásra dolgoztunk: *az nem értékesíthető*; mert a vevő ilyen silány forradásu ojtványokat nem köteles által venni, de nem is küldhető el — különösen nagyobb számban. Az a kérdés tehát, hogy a tulajdonosnak az ilyen részben egybeforró, de már kiszedett ojtványokkal mi a teendője?

Állandó helyére elültetni rizikó; nincs tehát más mód: mint *jó remény fejében újból eloskoláznia*.

Ily eloskolázás ritka esetben ad kellő sikert. Ez könnyen érthető; mert azültetésnél a vegetáció későn kel életre, akkor is gyengén és csak lassan; rendesen a második évben fejt ki nagyobb erőt, addig pedig *s részben már szikkadt, sokszor fenékedt metszlapok hiányosan forradnak egybe*. Tehát ezen eljárás nem vezet célhoz.

Azt mondhatná valaki, hogy ezen utóbbi állítás ellenkezőjét bizonyítja, a kézben sima vesszőbe eszközlött ojtványok sokszor fényes sikere, hol a vegetáció szintén gyenge, s ősze még is teljes forradás áll be.

Ez egészen más elbírálás esik, mint az oskolából kiszedett hibás ojtvány. Ott egy évig nyitottan állott seb, illetőleg metszlapok egybeforradásáról, itt pedig két frissen vágott, szorosan egymásba helyezett metszlapok egybeforradásáról van szó.

A hibás forradásu ojtványokat *nem szabad helyeikről kivenni*. Ott kell hagyni; újból össze kötni, s jövő évben a hajtásokat többször visszatörni.

Ha így járunk el, a kevésbé összeforró ojtványok jövő ősze teljesen megerősödnek s jól összeforradnak.

Azt mondtam: össze kell kötni. Ez azért szükséges, mert sokszor felette gyengén áll a forradás, s az oda nem forradt metszlapok távol állanak.

Ha összekötjük, a be vagy helyesebben mondva *a kiforrás* gyorsabb és tökéletesebb lesz.

Jövő évben azért kell többszörösen visszatörni a hajtásokat, mert a hajtások visszatörésével a régi időből tudjuk, hogy a fejezet erősödött, s itt a sebhelynél beállott forradásnál pontosul össze a nedvtolulása: *s ott fejlődik*,

Ezen tárgyalásunknál reá kívánunk mutatni a Richter-féle eljárás előnyeire.

A mely ojtvány Richter-féle, szóval ormos eloskolázással kezeltetett, az ojtványok forradásának minősége felette könnyen és biztosan megállapítható.

Mert itt úgy járunk el, hogy kapával a földet két oldalról eltávolítjuk, azután a még ott maradt földet kézzel toljuk el.

Miután a föld eltávolításával az ojtvány annyira szabadon áll, hogy a forradás helye egészen jól látható, minden egyes ojtvány kiszedése előtt

megtekinthető: *amelyiknek forradása tökéletes, azt kivesszük, s amely hibás ott hagyjuk,*

A nem oromba oskolázott ojtványoknál ez már több fáradsággal, s még is kevesebb sikerrel jár.

Azért említettük ezt ez alkalommal itt fel, hogy reá mutassunk azon előnyre, melyet a *Richter-féle oskolázás a többi elrakás fölött nyújt.*

Mi évek óta így járunk el, s teljes sikert érünk. A mult évben oskolába hagyott silány forradásu ojtványokat most ősszel, hogy kiszedtük: *felette kevés kivétellel teljesen kiforrottak s egész kész tökélet képeztek,* amiért ezen tapasztalataink folytán jónak bizonyult eljárást most idejében ajánljuk.

A trágyázásról.

I.

Lapunk mult számában elésoroltuk a szőlőföldekre alkalmas trágya nemeket, most azok használati eljárásáról kívánunk egyet-mást elmondani.

Nagyon helytelen eljárás az, ha a gazda tekintet nélkül a talaj, tekintet nélkül a trágya minőségére s az időre, egyszerűen trágyáz azzal amihez jut, vagy amivel rendelkezik; vagy trágyáz akkor: *mikor eszébe jut.*

A trágyázásnál is kellő körültekintésnek és öntudatosságnak kell nyilvánulni.

Szóljunk először is az emberi ürülekről.

Az emberi ürülék azon tápszereknél fogva, melylyel az ember táplálkozik: *a tegdusabb trágya nem.*

Az emberi ürülék azonban magában nem használható. mert az a növényzetre károsan hat, *a vékony hajszál gökereket, sőt még az erősebbeket is elégeti, tönkre teszi.*

De magában nem használható azért sem, mivel hatása a tőke hajtásainak roppant dusaságában rejlik úgy annyira, hogy az örökös tisztogatás áll be, a megmaradt hajtások pedig mint vesszők használhatatlan durva vastagok lesznek, s erejüket így kifejtven *gyümölcsöt nem teremnek.*

Igaz az, hogy a jól fejlődött tő erős hajtásain lehet bőtermésre számítani, csak hogy *az erős hajtások és a felette buja hajtások között felette nagy az ür.* Azért tehát ezt nem szabad összetéveszteni.

Tehát mi nem erős, de *tu! buja* hajtásokat értük. Ilyeneket állit elé magában az emberi ürülék használata.

Az emberi ürülék czélszerű felfogására mint már említettük, egy bizonyos szerkezet van alkalmazásban s sok házba bevezetve; és hinni lehet, hogy úgy kényelmi mint egészségi és hasznossági szempontból tért hódít. De hát ily szerkezet soká, vagy soha sem leend oly általánosságban elterjedve, hogy az összes emberi ürülékek úgy preparálva tőzeg alakban jöjjenek a kereskedelembe. Hanem hát legtöbb helyen tömegesen hordják ki.

Én tettem kísérletet és pedig elég nagyban, az emberi ürülék trágyázásával s mondhatom: *igen fényes sikert értem el a következőképen:*

Gyöngyös városának e czélra felfogadott gyepmesterével egy bizonyos időtartamra egyezségre léptem, aki köteles volt az általam kijelölt területre az ürüléket kihordani; s ott egyszerűen kiönteni.

Midőn egy nagyobb terület így be volt terítve, arra szalmát, pelyvát, utzasarat, homokot és földet, szóval bármiféle található szemetet hordottam.

Igy vékonyan terítve 3—4 hó alatt teljesen megszáradt. Ekkor szagát veszítve, előbb lapáttal összevágattam, azután kisebb-nagyobb rakásokba összekapartattam, s így hagytam 5—6 hónapra át, végre belőle a legalkalmasabb trágyát nyertem.

Meg kell jegyezni, hogy az összekaparásnál a föld színét 6—8 cm-erre hozzá szedtem, s így a trágya csak $\frac{1}{3}$ — $\frac{1}{4}$ részben *tartalmazott emberi ürüléket*, s a többi rész részint a borításul használt pelyva, szalma, utzasara, szemét és az alatta levő föld felszínéből állott.

Ezzel azután a szőlőben kiváló fényes eredményt értem el

Legtöbb vidéken elérheti ezt az élelmes szőlész, már csak azért is, mert sokan *elbűvéllettel viselkednek*, s sokan zsenant dolognak tartják ilyenmivel foglalkozni. Pedig *szemesnek a világ, vaknak az alamizna!* . . .

Az emberi ürülék igen gyorsan hat. Ha az télen át alkalmaztatik: *hatékony ereje még azon évben tapasztalható.* Csakhogy az is igaz, hogy rövid ideig tart. De ameddig tart, addig nagyon kifizeti magát.

Merem mondani, többet ér *az erősen dicsőített műtrágyáknál*, s *alig kerül $\frac{1}{4}$ - vagy pláne $\frac{1}{8}$ összegbe.* Mert míg egy métermázsa szőlő trágyáért attól, akinek van elég pénze, elvesznek 10—12 frtot, addig 1 métermázsa emberi ürülék akként conserválva mint mondottam, alig kerül 80—100 krba. Ez pedig nemesak hatalmasan kevesebb, de ami fő, biztos is.

Ha az emberi ürülék magában és dusan adatik: *vizes, gyenge bort ad, mely azután a színét meghagyja, vagyis megtörlik.* Azért tehát ugy kell beosztani, hogy az szalmával, pelyvával vagy szemettel összekevertetvén ésszeérvén, ha még több volna, mint egynegyedrészt, hozzá más szemét vagy föld reá adassék.

Az emberi ürülék ezidő szerint még különösen hazánkban haszontalanul vész el, holott manapság, midőn a földek trágyázása oly nagy lendületet vett, azt mint becses anyagot nagyon megkellene becsülni.

Csak rövid idő kérdése az, midőn annak használata mindinkább nagyobb mérvet ölt, addig aki ügyeskedik: nagy hasznát veszi!

Most már az a kérdés, az emberi ürülék miként használtassék fel a szőlőkben?

Az attól függ, mennyi idős az ültetés és minő minőségben van a trágya.

Ha a szőlő 1—2 éves ültetés; tekintve, hogy a gyökérzete a tőke nyaka körül van, ha a trágya érett földalaku, ugy a tőke töve körül

tányér nagyságu, és elég mély gödör ásandó, melybe egy összetett maréknyi most ősszel helyezendő el s azután befedendő.

Ha a szőlő a 3 évet meghaladta, amikor is már a gyökérzet mondhatni az egész területet behálózta, akkor leghelyesebb a fedés után a mélyedésekbe beönteni, s azután vékonyan földdel betakarni.

Ha pedig a szőlő meredek, és attól lehet tartani, hogy a víz a trágyát lehordja, ott legokosabb dolog a már megtrágyázott és földdel vékonyan betakart sorokba ugy két lépés távolságra egy kapa földet vetni a mélyedésbe, mely a víz lefolyásának gátul szolgálván, a tápnedv a tőkék között marad.

Levelezés.

Tek. Szerk. ur!

Beeses engedelmével elsorolom a szőlőre nézve befejezéshez közeledő év eredményét. nem csupán azért, mert megszüreteltük, tehát bucsut vehetnénk tőle; mert volna biz ott elég teendő még, de a nagyon is esősre fordult idő miatt ezélszerűen nem végezhető; — p. o.: a döntés túlkötött vizenyős talajban szerintem most nem tanácsos. — Az eliskolázott kézbéli fásajtások kiszedése ez idő szerint szinte korai lenne, mert még mindig zöld levélzetük le nem hullott, — daczára, hogy már pár derünk, sőt fagyásunk is volt; mindamellet én még várok vele, esetleg tavaszra hagyom, mert szerény nézetem szerint, a vett ojtványok ültetés utáni rosszul eredésének a korai kiszedés egyik nagy okozója. — De tartunk sorrendet u. i.: június havi tudósításom azzal végeztem, hogy »a mult éven peronospora nem lépett fel, még az idén sem ez ideig.« De bizony július közepén felütötte fejét az esős idő következtében, a mi az ellene való védekezés (permetezés, rézgálicz és mész) hatását is csökkentette, hanem dombos- emelkedettebb helyeken kevésbé mutatkozott; egyszeri permetezés még csirájában elfojtotta: — de nem így ám a lentebb fekvő alj helyeken, különösen aki későn vette észre, vagy nem sokat törődött a még most is többeknél ragyának, hónek nevezett régi vendéggel: — ott bizony nemcsak a levél, hanem a termés is meg lett támadva; az olyan szemek pedig, ha szüretkor ki nem csipdesik, tudva levő dolog, hogy a bort nagyon rontják.

Ez évben a kézbéli eszközölt, gondosan, jó földben eliskolázott fásajtványokban szép eredmény lett, 40—60% megeredéssel, (sima vesszőben raffiával kötve, agyagpéppel bekenve); még pedig kövér kerti földben 1 métert is meghaladt, de kün soványabb szőlőtalajban csak 30—50 cent. hajtásokat nevelt. A mult évben, hogy szokás szerint kikötetlen, szabadban hagyattak — a szél sokat az ojtás helyén letördelt; hanem én ez idén még legyökerezés előtt minden sor mellett 2 mmtr vastagságu drótot húzattam ki egyszerű karók mellett, s minden ojtványt a dróthoz kötöttem; így nem is tört le semmi, és az egész csekély költség, kevés fáradságba került. Természetes gyenge növesüknél ez felesleges.

A zöldajtások ez évben nem a legjobban eredtek meg, különösen egyes napokon, mi hihetőleg a hirtelen változó szeszélyes időnek tulajdonítható; — a beérés nem elég tökéletes, sőt még zöld is akad, leginkább az ojtás alatt a ripária,

A termés a kedvező őszi időben szépen kifejlődött, sőt aszszú is képződött; a szüret október 19—24-ig lett befejezve, tehát száraz időben; a must cukortartalma Klosterneuburgi must mérőn 20—21% volt; itt megjegyzendő, hogy vidékünkön a hirneves u. n.: Tokai bor mint ez előtt is a furmint szőlőből lesz, tehát most is leginkább ezt szaporítjuk, ebből is csak a jó fajt. Igaz, hogy a furmint nagy termést nem hoz, de bora jó, szépen fejlődik. Ez évben lett — hála Isten — az első 100 hordó borunk (u. n.: Gönczi hordó 135—140 liter ürtartalommal), és pedig a kir. udvar szőlőjében 60 hordóval, s azon kívül 4 szőlőbitokosnak 4—13 hordóval, ami még mint must igen kapós volt, 60—70 frtot fizettek 1 hordó 135 lrért. Rég finom szomorodni asszú borok még most is egyes helyeken 100-300 hordóval található, (mert határunkban 20,000 hordó közepes évi termés volt) de ezekre nincs vevő, mert elrontotta hitelét a műbor gyártás — pancsolás. Most a finom szomorodni borokért 120—150 frtot kérnek, az asszuért 250—350 frtot hordónként.

Tolsván, 1895. november 8.

Holodnyák János,
szőlő felügyelő.

Kérdések és feleletek.

170. Kérdés. Rövid, egy és két szemes ripáriát, hogy kárba ne vesszen eloskoláztattam, s azok reményemen felül megeredtek. Van közöttük egy méteres hajtásu is.

Azt kérdem: alkalmas lenne-e ezeket tavaszán ékre beojtani, avagy kiszedetni s kézzel angolnyelvenesen benemesíteni? Avagy mire lehetne azt leghelyesebben felhasználni?

Siklós,

G. A.

Felelet. Az egy-két szemes megeredt vesszőket helyben belehetne ugyan nemesíteni, meg is eredne, de a kitűzött cél nem lenne vele elérve. Mert egy oly ojtvány, melynek csak egy szemes alanya van, s csak vékony gyökereken áll, pláne, ha máshol szándékozunk elültetni, nem vezet sikerre. Mivel az alanynak legalább 3 szemesnek kell lenni.

Kézzel nemesítésre azonban lehetne használni, ha az idej hajtások oly vastagok volnának, hogy azok párosítva benemesíthetők lennének.

Ekkor azután az idej hajtást ott kellene beojtani, ahol a magasságot illetőleg, helyén volna.

Ilyen hajtásai azonban aligha lesznek.

Mindenesetre lesznek azonban, ha bár nem is vastagok, de vékony érett vesszők. Így a következőképen kell velük elbánni.

Ha az a célja, hogy azokat 1897 év tavaszán ékre beojtsa, akkor vagy ez év őszén, vagy a jövő év tavaszán ültesse el állandó helyére, úgy azonban, hogy fejezetet ez évi vesszőn hagyjon, s így az alany az idej hajtással meghosszabbodjék.

Ez azután egy év múlva beojthatja ékre. Vagy hagyja helyben, s várjon még egy évet, akkor azután vegye ki az iskolából, s az erősebb hajtást, illetőleg alkalmas vesszőt: ojtsa be kézben kellő magasan

Vagy pedig a jövő év tavaszán ojtsa be hajtásait zöldre. Avagy ha az oskola sorai elég tágasak, s az oskola egyébként sem sűrű: az erős vesszőket ojtsa be magasan fásan, s döntse le.

Igy azután értékesítheti.

171. Kérdés. Küldök föld mintát, tessék véleményt nyilvánítani: fog-e abban a ripária portálisz diszteni?

T. K.

Sz. .'.
plebános

Felelet. A beküldött földben felette kevés mész van, s abban a ripária minden faja dusan fog tenyészni, különösen, ha a trágyát nem sajnálja tőle.

172. Kérdés. Egyik szőlőm egy hegyoldalon fekszik, és egy völgybe bele nyúlik. Ezen lapos rész erős vörös agyag, a honnan a viznek nincs lefolyása, és így esős esztendőben kissé nedves és nehéz földje van. A míg a hegyoldalon a lejtős helyeken, mely sárga agyag a Ripária, Szolonis és Jaquez meglehetősen szépen diszlik, addig a völgyben már a múlt évben a Jaquez nagyon visszamaradt, az idén a ripáriáknál is némi visszaesést észleltem. Kérdés tehát, hogy a Ripária ily aljakban csakugyan kipusztul-e, és mily alanyt ajánl ily nedves lapos fekvésű földben?

Zöldojtásaim meglehetősen beérettek, ezek egy részét ledöntöttem, de a közbejött esőzések ezen munka folytatásában megakasztottak. Sajnálám ezen ojtásokat levágni. Helyesen eselekszem-e: ha a kedvezőtlen időjárás következtében a döntést nem fejezhetném be, a zöldojtványokat a vadanyával együtt kint a szőlőben a maga helyén az egész sorokat beföldelem, betakarom és tavaszkor kikapálás után lebujtva ledöntöm.

Pecsvárad,

D. L.

Felelet. Az eddigi tapasztalatok azt igazolták, így önnél is, de a szaktérfiak egyhangu nyilatkozata is az, hogy az amerikai szőlővesszők a nedves vizes talajt nem tűrik; benne rosszul élnek, míg végre kivésznek.

Ez az általános elv. Ős hazájukban Amerikában sem tenyésznek vizes nedves helyekben, s így nálunk sem alakultak át.

Az amerikai alanyfajok között egyedül a szolonis az, mely meglehetősen tűri a nedves talajt.

Ami önnél jelentkezik, az tulajdoképen, hogy előbb a jaquezon tapasztalta a visszaesést, azt igazolja: amit mi annyiszor hangoztattunk, hogy *jaquez hazája a délnekfele inkább száraz kavicsos talaj.*

S így midőn ön lapos nedves helyre ültette a japuezt, egyenesen az ő életrendszere ellen eselekedett; tehát a visszaesésnek mulhatlanul be kellett és még jobban is befog következni.

Ennek következménye az, hogy ő ott nincs alkalmas helyen, tehát *önnét kiszedenő.*

A ripária a nyirkosságot nemesak kibírja, sőt azt egyenesen meg is kívánja; csak hogy bizonyos határig. Az ön által nevezett területen azonban kelletnél több nedvesség van. Azért azonban a ripária önnét

nem távolítandó el, mert a nevezett talaj egyébként rendkívül alkalmas leendő ripáriának, ha a *feles nedvesség onnét eltávolíttatik*.

A feles nedvesség eltávolítása felette kevés költségbe kerül. Tessék a mondott völgyben 10—12 sorra egy alagesövet lejtősen elhelyezni. A végén egy vizgyűjtő gödröt készíteni, amelyekbe a esőveken át a feles nedv lefolyik, s onnét pedig lassan-lassan elszivárog, vagy ha nem hátkihordható.

Ha így jár el, tapasztalni fogja a ripáriának rendkívül dus fejlődését.

Ha az alagesövezést nem akarná, akkor lehet minden 10--12-dik sorba egy 2—2 láb mély árkot ásni, s azt durva kövekkel kirakni. A kövek között a feles víz lefolyik, s a gyűjtő gödör vagy kutba jut.

Azt tetszik említeni, hogy a főlebb levő területeken a ripária, a szolonis, a jaquez szépen diszlik; azt is tetszik mondani, hogy előbb a jaquez, utóbb a ripária esett vissza, de a szolonisról nem tetszett szólni.

Soraiból nem tudható, van-e a nevezett nedves helyen Szolonis?

Ha van és jól fejlődik, akkor megtetszett találni az alanyvesszőt; — ha nincs, tessék vele kísérletet tenni. A jaquez azonban ott nem hagyandó meg tovább.

A zöldajtások elrakását illetőleg legtöbben úgy járnak el, hogy tekintet nélkül a beérésre, azokat ősszel a tővel eldöntik, avagy elbujtásolják. Pedig ezen eljárás sok esetben kifogás alá esik.

Sokszor hangoztattuk, hogy a zöldajtásoknál a földolog az alany és nemes rész beérése. Ha ezek minden kifogástól menten bevannak érve, csak is akkor dönthetők, és bujtásolhatók el.

De én úgy tapasztaltam, hogy még a legjobb esetben is felette sok éretlen ojtványt hisznek és néznek az emberek érettnak, így mint mondám *derüre-borura való döntés megbosszulja magát*, amennyiben a gyenge ojtványt a télen át a hideg nedves föld és sár megemészti; s mikor tavaszodik: *oda van*.

Ellenben, ha azokat a téli fagytól megóvandó a földre huzzuk, vékonyan betakarjuk, s tavasszal ha egészséges maradt elrakjuk, akkor jól járunk el. Mert tavazon az eldöntött vagy bujtatott ojtvány azonnal életre kel, s a föld nem árthat neki, sőt élte. Azért a tavazon elrakott zöldajtványok általában több sikert adnak.

Nagyon helyesen cselekszik tehát, ha a zöldajtásokat mint legutóbb is irtuk, a földre lehuzza és gyengén földdel takarja,

Nem kell azonban az egész tőkét lehajtani, bedönteni; mert különbség teendő az állandóan helyére eszközözendő döntésnél, és azon ideiglenes letakarásnál, mely csak a tél fagya ellen eszközöltetik.

173. Kérdés. Jó lenne-e ez év őszén fordított földre a kész gyökeres ojtványokat most ősszel állandó helyére kiültetni? Ha nem: miként kezeljem a télen át ojtványaimat s tavaszkor mikor ültessem ki.

N.-Kanizsa.

T. L.

Felelet. A most ősszel fordított földben sem ojtványt sem más szőlővesszőt ültetni nem alkalmas.

A most fordított föld darabos hantos, azok között sok a hézag. Így az oda ültetett vesszők, mivel a hantok között a levegő oda jut, kiszikkad sőt ki is fagy. Ha pedig a föld felső részének porhanyodásával

a levegő elzáratik, akkor meg bekövetkezik, hogy a hantok és rögök között levő lég, mely elzáratván, nem frissülhetvén felmegromlik, s ennek mérges hatása a vesszőkre károsan hat. A vége az lesz, hogy a vesszőnek héjai, ahol a beszorult, elromlott léggel érintkeznek: fehérek lesznek, mintha mézszel volnának befestve és elromlanak.

Tudjuk, hogy hány vigyázatlan kutató ember halálát okozta az, ha egy éveken át befedett kutba a kibontás után azonnal leereszkedett. A romlott lég megöli az embert, a romlott lég kárt tesz a vesszőben.

De nem alkalmas és nem célszerű a most őszzsel eszközlött földben azért sem ültetni, mivel a felhányt föld felette sokat szál, s pláne a sima vessző, mely nem esik le a földre: magas fejezetre marad. Amit lehetőleg kerülni kell.

174. Kérdés. Helyesnek találja-e Szerk. ur, ha már ez év tavaszán eszközlött s a nyáron eléggé megszállott földbe most őszzsel ültetem el a ripária alanyt? s lehet-e azt az 1897-dik évben helyben ékre beojtani?

Nyerges-Pusztá

L J

Felelet. Ha a föld jól megérett, porhanyós és eléggé megszállott, lehet őszzsel is ültetni a sima ripáriát. De az őszz inkább a gyökeres vesszők ültetésére való. A sima vessző ültetésének általános ideje a tavasz.

Ami az ékre leendő beojtást illeti, azt az őszi ültetés nem segíti elő. Éppen úgy lehet az 1896 év tavaszán ültetett alanyba ojtani 1897 év tavaszán, mint az 1895 év őszzen ültetettbe.

175. Kérdés. A szőlőn őszzsel eszközlött metszése után 3—4 napra a csapok minden Dezeimeris metszési rendszer daczára erősen könnyezni kezdtek; a csapok feketését mutattak. Vajjon a könnyezés nem pusztítja-e el a termés rüggyeket; nem volna-e jó könnyezés közben vagy után a csapot és rüggyet törölgetni?

Két éves Cunninghamjaim 3—4 vesszőjük: kiállják-e a tél hidegét tavaszi döntésre, vagy pedig okvetlenül le kell-e őket huzni a földre?

Apatelek.

K. P.

Felelet. Ha a vesszők metszés után könnyeznek, azt a hibát és természet ellenességet siratják, mely velük elkövetett.

Azt mutatja a könnyezés, hogy a tőkét felette korán, akkor metszették meg, mikor még vigan élt, vegetált. Nem várták be azon időt, midőn rendes működése beszünt volna.

A szőlőtő működése akkor szüni meg, mikor az ő működéséhez szükséges szervek egyik vagy másik része hiányzik, és mikor a napnak éltető melegét a hűvös időjárások csökkentik.

A szőlőlevele a tőke tüdeje, működésével hozzá járul a tő működéséhez. Addig tehát, míg a levelek épek, addig a szőlőtőt metszeni, azokról az összes hajtásokat levágni: nem szabad.

Nemcsak azért nem szabad, mert a hajtásaitól és leveleitől megfosztott tőke még egy rövid ideig él s sok nedvet veszít, de azért, mert ez természetellenes erőszakos eljárás, mely a tőkén is megbosszulja magát.

Károsan hat a tőke életére és erejére, ha annak működése minden fokozatosság mintegy természetes előkészület nélkül erőszakkal egyszerre megszüntetik.

De kárt szenved a levágott vessző is az ilyen hirtelen erőszakos levágás által, mert tudni kell, hogy a rügyek beérése a vegetáció utolsó napjaiban történik. Ha pedig a rügy nincs beérve, akkor a vessző értéktelen.

Hogy a Dezeimeris metszés a korán levágott metszlapokon a nedv-kifolyását megakadályozná, vagy hogy az tavasszal a rendes időben eszközölt metszéseknél a könnyezést kizárja: mesebeszéd. Tessék tavasszon nedvfolyás idejében egy szál vesszőt a hegyén elvágni, daczára, hogy a vesszőn még 10 sőt több rügy is van, még pedig nem félen elvágva, mint a Dezeimerisnél, hanem egészen: s még is beáll a nedvfolyás.

A Dezeimeris metszés a nedv folyását nem szünteti meg; nem is azért ajánlották azt, hanem azt állították, hogy így nem következik be: *beszáradás*.

A metszlapokból kifolyó könnyeket törülgetni annyi volna, mint a bibliabeli gyermek módjára a tengert kanállal kimerigetni.

Hogy a kifolyó nedv a tőkén maradt rügyekre károsan hathat, azt fel lehet tételezni: különösen, ha a tő rendes működésének idő előtt lett rohamos megszakítása folytán, a rügyek nem értek be.

Még az sínes kizárva, hogy a felette korán történt metszés után most mikor kellemes időjárás volt, s a föld még mindig melegített, nem-e indította a rügyeket életre, nem-e úgy vannak most a tőkék s rajta a rügyek, hogy úgy fejezzem ki magamat: meg vannak hajtva? . . .

Ha így volna: akkor szomorú következménye lehetne, mert a tő hajtása által feléledt rügyek kelésre indultak, s ezek felette könnyen elfágnak.

Ily esetben, hogy magát minden eshetőségellen védje: tessék a tőkét s a rajta maradt csapokat egészen földdel betakartatni; és így a fagy ellen biztosítani.

Ha ön e kérdéssel behatóan nem foglalkozik s esztendőre termése nem lesz, egyszerűen azt fogja mondani: ez évben a rügyek termés nélkül fejlődtek.

Pedig nem úgy áll, hanem a következőképen:

Az idejekorán vagy helyesebben mondva ideje előtt megmetszett tőke mint mondtam, újból életre hajtatik a kedvező idő által, s ha a rügy kezd duzzadni, s rendes normális állapotából a fejlődés felé haladni: ez akkor megpuhul, magába több nedvességet vesz s közeledik a hajtáshoz, a gyenge állapothoz, melynek a fagy könnyen árt.

Az ilyen elfagyott rügy azután megszűnt élni; a hajtó erő a második a fiók rügyet kelti életre.

Tudjuk, hogy csak a teljesen beérett rügy hoz termést, a beéréshez pedig egy év szükséges; — tudjuk, hogy a fiók- és mellék rügy nincs beérve, mely kihajt ugyan, de nem hoz termést; s ezzel meg van fejtve a termés hiány.

Nézzük meg a régi évszázados kertészetet. A késői ojtás alkalmával nem szokták a mellék galylyakat leszedni, s a megfogamt rügyet életre hozni. De hagyják alvó szemre.

Tanulságul szolgáljon az mindenkinek, hogy ha mindenáron ősszel

akar metszeni, addig azt ne eszközölje, míg a szőlőtő levelei el nem haltak avagy le nem hultak

Ami Cuningham vesszőnek a téli fagy ellenállóságát illeti, arra ezzel válaszolunk.

A direkttermők az eddigi tapasztalatok szerint többé kevésbé érzékenyek a téli fagyok iránt.

Például a jaquez előbb szenved kárt, mint a herbemont, mint az othelló vagy mint a cuningham, de azért az utóbbiaknak is árt a hideg.

De midőn arról van szó, hogy egyik vagy másik faj ellent áll-e a téli nagy hidegeknek, akkor első sorban nem a szőlők faja, de a terrenum ahol a szőlő ültetve van: az irányadó.

Köztudomásulag a völgyekben legnagyobb mértékben szokott a fagy károkat okozni, ezt követik a lapályok, hegyek lábai; míg ellenben a hegyoldalakon, fokozatosan a hegytetőkön kevesebb kárt szoktak tenni.

Mindamellett, ha valaki vesszőjeit döntésre akarja használni: a józan ész ovatosságra int. Az ovatosság pedig az, hogy *a szőlővesszők lehuzandók és földdel betakarandók.*

Különfélék.

Eladunk: 70 ezer válogatott vegyes sima ripáriát.

ojtás alá való ezre	15	frt.
ültetni való »	8	»
oskolázni való »	4	»
25 ezer sima jaquezt ojtás alá való ezre	12	»
ültetni való »	6	»
4 ezer gyökeres othellót, ezre	30	»
15 ezer sima othellót, ezre		
első osztály	20	»
másod osztály	10	»
Aki othellót rendel, egy két üveg othelló bort díjtalanul kap.		
2000 ezer gyökeres kadarka ojtványt, ezre	130	»
Nemes vesszőket:		
Három magú nemes kadarka, válogatva ékojtáshoz, ezre	10	»
» » » párosításhoz » »	8	»
» » » vegyesen » »	5	»
Rozsdás muskolat válogatva ékojtáshoz ezre	15	»
» » » párosításhoz »	10	»
» » » vegyesen »	8	»
Más nemes borfajok ezre	6	»
Csemege szőlővesszők ékojtáshoz, száza	3	frt — kr.
» » párosításhoz »	2	» 50 »
» » vegyesen »	2	» — »

A megrendeléseknél kérünk 25%-tőli előleget, és egyúttal körülírni hogy hol van a vasuti vagy hajózási leadó állomás. Hozzánk intézett levelekhez kérünk 1 db 5 kros bélyeget csatolni, s azonnal válaszolunk.

„Érmelléki első szőlőajtványtelep”

Nagy-Kágya, u. p. Székelyhid.

A telep a nagy-kágyai u. n. Aczél hegyen fekszik területe 15 kat. h.

Parafával ojtott **gyökeres fás ojtványok**: *Olasz-Rizling, Alanntermő, Nemes-Kadarka, Juhfark, Nagy Burgundi, Piros Bakar, Kövidinka* stb. fajtisztán vagy vegyesen is, *osztályozott alanyokon* nagyobb mennyiségben őszi szállításra.

ÉLŐSÖVÉNY (csemeték és magvak,)

Gledicsia (koronatövis, Krisztus tövis vagy tüskéslepényfa.) Minden sövényközött a legelső, gyorsan fejlődik. nem csenevészik és sűrű izmos tövisseivel ember és bármi állatnak ellent áll. Szőlők és kertek körülkerítéséhez legalkalmasabb és legtartósabb örökös sövényt képez, árnyékot nem tart és a levegőt átterszti. Minden megrendeléshez rajzokkal ellátott ültetés és kezelési utasítás mellékeltek.

SOLONIS.

Teljesen fajtiszta, sima vessző osztályozva. Őszi szállításra nagy mennyiségben. — **Árjegyzék ingyen és bérmentve.**

Nagy Gábor, teleptulajdonos

Kapható.

Összes szőlőszeti eszközök, ojtókések, Richter-féle ojtógépek, — metsző ollók és kések, kézi fűrészek, és kis csákányok s. a. t. Gyöngyösön

BLATNICZKY IMRE késesnél.

A megrendelések azonnal teljesítetnek, akár készpénz beküldés, akár utánvét mellett.

Ösmerőseknek, jól ajánlottaknak, valamint szőlőszeti egyesületek- és testületnek a megrendelések utánvét nélkül is elküldetnek.

Nyomatott Kohn L. könyvnyomdájában Gyöngyösön.